

**12.05.2020. Apaļo kokmateriālu kvalitātes standarta aktualizācijas darba grupa
Sanāksme Nr. 9
Stabi un būvbaļķi**

Sanāksmes dalībnieki:

Eriks Eisaks, SIA "Jauda-koks"

Intars Āboliņš, SIA "Rīgas meži"

Juris Jukāms, SIA "Latlaff"

Juris Meirāns, AS "Latvijas valsts meži"

Juris Spalva, AS "Sadales tīkls"

Mārtiņš Ailts, "Latvijas Meža īpašnieku biedrība"

Raivo Ošis, SIA "Metsa Forest Latvia"

Ziedonis Miklašēvičs, AS "Latvijas valsts meži"

SIA "VMF LATVIA":

Gatis Juhņēvičs

SIA "Latvijas Kokmateriālu uzmērīšanas un uzskaites vadība":

Jānis Magaznieks, Kristīne Kenigvalde

Darba kārtība:

1. J. Magaznieks iepazīstina darba grupu ar iepriekšējā sanāksmē izveidoto koksnes vainu robežvērtību sadalījuma projektu stabiem.

J. Magaznieks lūdz E. Eisaku iepazīstināt darba grupu ar informāciju par koksnes vainu "apogļojums".

E. Eisaks informē, ka sazinājies ar "Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts" (LVKĶI) pārstāvi B. Andersonu jautājumā par koksnes īpašību izmaiņām saistībā ar apogļojumu. Diemžēl LVKĶI rīcībā nav informācijas par šādiem pētījumiem. Ierosina AS "Latvijas valsts meži" un LVKĶI veikt kopīgu pētījumu. Ja pēc apdegšanas kokam ir bijis laiks sveķoties, tad šāda koksne impregnēšanai nebūs derīga. E. Eisaks izsaka pieņēmumu, ka, ja zāģēšana notikusi tūlīt pēc deguma un nav skarta korķa kārtā, tad koks vēl varētu būt izmantojams stabu sagatavošanā.

J. Spalva komentē, ka augstā temperatūrā tiek bojātas koksnes šūnas un nav iespējams veikt kvalitatīvu koksnes impregnēšanu.

E. Eisaks ierosina degušu cirsmu gadījumā individuāli izvērtēt katru gadījumu izstrādātājam personīgi sazinoties ar uzņēmumu.

2. J. Magaznieks lūdz darba grupu diskutēt par nākamo koksnes vainu - saussāns.

E. Eisaks komentē, ka, veicot lūgto izmēģinājumu, pēc otrreizējās staba koksnes (ar saussānu) gludināšanas atklājās par lielāks saussāna aizņemtais laukums. Saussānu izdevās likvidēt pēc trīs gludināšanas reizēm, kā rezultātā pilnībā tika noņemta aplievas koksnes konkrētajā vietā, un stabs zaudēja apaļo formu.

J. Spalva informē, ka koksnes ķīmiju var iestrādāt tikai aplievas koksnē.

J. Magaznieks lūdz komentēt priekšlikumu par saussāna pieļaušanu koksnes pirmajā metrā (neredzamajā daļā) un nepieļaušanu koksnes redzamajā daļā.

E. Eisaks komentē, ka tas varētu būt pieļaujams, jo staba pirmais metrs atrodas zem zemes, kur nav pakļauts tik lielai bojājumu rašanās iespējai.

3. J. Magaznieks lūdz darba grupu diskutēt par koksnes vainu – "zilējums".

E. Eisaks atsaucas uz J. Spalvas teikto, ka zilējums var būt sākotnējā stadija citam veida iekrāsojumam.

J. Spalva komentē, ka grūti izvērtējams, cik ilgi koksne jau ir stāvējusi un zilējusi.

E. Eisaks informē, ka stabu koksne tiek žāvēta dabiskos apstākļos, līdz ar to sākotnēji ļoti nekvalitatīvs materiāls dabīgā veidā žūstot turpina bojāties.

I. Āboliņš informē, ka zilējuma veidošanās koksne ir atkarīga no laika apstākļiem. Piemērotos laika apstākļos zilējums koksne parādās salīdzinoši īsā laika periodā.

J. Magaznieks komentē, ka pēc LLU Meža fakultātes veiktajiem pētījumiem zilējums pāriet trupē pēc 40 dienām.

J. Magaznieks uzsver, ka diskusijas laikā vairākas reizes tika minēts laika periods viens mēnesis, kura laikā būtu jāpiegādā koksne, kas paredzēta stabu sagatavošanai un ierosina zilējumu sākt vērtēt, ja tiktu pārsniegts piegādes termiņš viens mēnesis.

J. Meirāns jautā, kuru datumu pieņemt par zāģēšanas datumu un komentē, ka tas nav tik vienkārši precizējums.

J. Jukāms komentē, ka attiecīgos laika apstākļos zilējums var izveidoties arī trīs dienu laikā. Nosakot termiņu viens mēnesis, tiks garantēts, ka pastāv iespēja pārdot bojājušos kokmateriālus. J. Jukāms ierosina koksnes vainas "zilējums" maksimāli pieļaujamās robežvērtības atstāt vienādi stabiem un būvbaļķiem – dziļums līdz 3 mm.

J. Meirāns izsaka priekšlikumu pie stabu koksnes minēt laika periodu, kurā ražojami kokmateriāli, kas paredzēti stabu sagatavošanai.

J. Magaznieks ierosina metodiski izdiskutēt, kā konkrēti fiksēt kokmateriālu izstrādes laiku.

4. Diskusiju rezultātā darba grupa nonāk pie sekojošā koksnes vainu robežvērtību sadalījuma projekta stabiem:

Vainas definīcijas	Vainas nosaukums	Maksimāli pieļaujamās koksnes vainas		Komentārs
		Atsevišķi zari	Zaru mieturis	
1.2.1	Trupējais zars	zaru caurmērs līdz 1/6 no staba caurmēra zara mērišanas vietā	zaru caurmēru summa līdz 2/3 no staba caurmēra zaru mērišanas vietā un/ vai lielākā zara caurmērs līdz 35 mm	1. Piedāvājums - Diskutēt par trupējušiem zariem (pievienot metodiku ar attēliem, kas der un kas neder). Diskusija par zaru caurmēriem
1.2.2/ 1.2.3	Nokaltis zars/ Vesels zars	zaru caurmērs līdz 1/4 no staba caurmēra zara mērišanas vietā	zaru caurmēru summa līdz 2/3 no staba caurmēra zaru mērišanas vietā	1. Piedāvājums - veselie zari nav uzskatāmi par riska zonu - prasība ir mazināma
2.1.1	Serdes plaisas	Pieļauj		
2.1.3	Gredzenveida plaisas	Pieļauj		
2.2.1	Sala un zibens plaisas	Nepieļauj		
2.3	Gāšana un sagarumošanas plaisas	dziļums līdz 2.0 cm		
3.1.1	Rievotais blīzums	Pieļauj, ja rievu leņķis ir lielāks par 90°, bet ja leņķis ir mazāks par 90°, tad rievas		
3.3.1	Vienpusīgā likumainība	Līnija, kas savieno tievgaļa un resgaļa gala plaknes viduspunktus nedrīkst iziet ārpus		
3.3.2	Daudzpusīgā likumainība	līdz 1.0 %		
4.7	Saussāns	dziļums līdz 1.0 cm		1. Piedāvājums - Pieļauj neredzamajā daļā (1 m) 2. Redzamā daļā - nepieļauj
5.1.2	Meža trupe	Nepieļauj		
5.2.1	Aplievas iekrāsojums/ zilējums	Pieļauj, sānu virsmā līdz 5 mm		1. Piedāvājums - pieļauj, ja ir nodrošināts noteikts piegādes termiņš (1 mēnesis), citādi ne dziļāk par 5 mm (Diskutēt par laika fiksāciju) 2. Saglabāt esošo
5.2.2	Glabāšanas trupe	Nepieļauj		
6	Kukaiņu – kāpuru bojājumi	dziļums līdz 3 mm		
7.1	Mehāniskie bojājumi gala virsmā	Pieļauj, ja neskar staba nominālo garumu		
7.2	Mehāniskie bojājumi sāna virsmā	dziļums līdz 2.0 cm		
7.3	Apogļojums	Nepieļauj		

5. J. Magaznieks informē, ka saistībā ar būvbaļķu kvalitāti saņemti priekšlikumi no SIA "Latlaft" un lūdz J. Jukāmu komentēt priekšlikumus.

J. Jukāms informē, ka zaru caurmērs būtu samazināms par 10 mm. SIA "Latlaft" pēc šādām prasībām iegādājas būvbaļķus no privātajiem piegādātājiem jau vairākus gadus. Pēc pašreizējā standartā esošās pieļaujamās līkumainības, piegādātais kokmateriāls nav izmantojams kā būvbaļķis. Koksnes vaina "saussāns" nav pieļaujama, jo samazina materiāla saglabāšanos ilgtermiņā un pēc nokrāsošanas izskatās vizuāli savādāk nekā pārējais baļķis.

J. Jukāms ierosina veikt izmaiņas pie minimālajiem caurmēriem apaļajiem kokmateriāliem, kas izmantojami būvbaļķu ražošanā, nosakot minimālo tievgaļa caurmēru 28 cm pašreizējo 32 cm vietā.

E. Eisaks ierosina pakonsultēties ar citiem būvbaļķu ražotājiem, vai minimālais tievgaļa caurmērs 28 cm būtu pieņemams.

J. Magaznieks atgādina, ka darba grupas sanāksmju mērķis ir vienoties par kvalitātes prasībām, kuras būtu izmantojamas starp ražotāju un pārstrādātāju.

6. J. Magaznieks sanāksmes nobeigumā informē darba grupu, ka nākamā būvbaļķu kvalitātes darba grupas sanāksme tiks organizēta pārstrādes vietā (SIA "Latlaft"). Par stabu kvalitātes prasībām plānota neklātienes diskusija, lai izrunātu jautājumus par koksnes vainām "aplievas iekrāsojums" un "zari".

Nākamā sanāksme par stabu kvalitātes prasībām 26.05.2020. plkst. 11.00